

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF JOSEPH AZZOPARDI
ONOR. IMĦALLEF JOSEPH R. MICALLEF
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA**

Seduta ta' nhar il-Ġimgħa 14 ta' Diċembru 2018

Kawża Numru 6

Appell Numru 998/12SM

Rita Cassar

vs

Licia armla ta' Filippo Borġ

Il-Qorti:

1. Dan huwa appell imressaq mill-attriċi minn sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-20 ta' Novembru, 2013, li biha u għar-raġunijiet hemm imsemmija, ċaħdet it-talba tagħha biex tordna lill-intimata appellata tiddikjara l-konsistenza tal-assi kollha li kellu l-mejjet Filippo Borġ, jekk meħtieġ billi tipproduċi prospett dettaljat u sħiħ tal-ġid tal-wirt tiegħu, magħdud dak il-ġid li kien jagħmel parti integrali tal-komunjoni tal-akkwisti;

2. L-ewwel Qorti iddeċidiet li *"tilqa' t-tielet (3) eċċezzjoni preliminari sollevata mill-intimata Licia Borġ, u konsegwentement*

tirrespingi t-talbiet tar-rikorrenti Rita Cassar, bl-ispejjeż ta' din it-tielet eċċezzjoni preliminari kontra r-rikorrenti fuq indikata;

3. L-ewwel Qorti waslet għad-deċiżjoni tagħha wara li qieset kif ġej:

“1.1 Illi fis-17 ta' Frar, 2011, miet missier ir-rikorrenti Filippo Borg li jiġi żewġt l-intimata;

“1.2 Illi jirriżulta li l-imsemmi Filippo Borg miet b'testament unica charta datat it-23 ta' Settembru, 1996, in atti tan-Nutar Dottor Nicola Said;

“1.3 Illi r-rikorrenti għandha interess li tkun iffissata l-konsistenza tal-'massa ereditaria' tal-imsemmi Filippo Borg fid-data tal-mewt tiegħu;

“1.4 Illi għalhekk adieriet din il-qorti biex l-intimata tgħid għaliex din il-qorti m'għandhiex:

“1.4.1 Tordna lill-intimata tiddikjara l-konsistenza tal-assi kollha li kellu l-mejjet Filippo Borg, okkorrendo billi tipproduċi prospett dettaljat u komplet tal-massa ereditarja tiegħu, kompriżi dawk il-beni li kienu jiformaw parti integrali tal-komunjoni tal-akkwisti;

“1.4.2 Bl-ispejjeż kif dedotti fl-istess rikors ġuramentat promotur kontra l-intimata;

“2.0 Rat ir-risposta ġuramentata tal-intimata datata t-22 ta' Novembru, 2012, li permezz tagħha sintetikament irrispondiet bil-mod segwenti:

“2.1 Illi preliminarjament ir-rikorrenti għandha tgħid fuq liema artikoli tal-liġi qed tibbaża t-talba tagħha;

“2.2 Illi di piu`, il-kawża kif imposta la hi ibbażata fuq xi artikolu tal-liġi u lanqas fuq xi prinċipju legali, u għalhekk m'għandha l-ebda fundament legali u għandha tiġi miċħuda fl-istadju preliminari;

“2.3 Illi r-rikorrenti hi werrieta universali ta' missierha flimkien ma' ħutha, u għalhekk, kif proposta, il-kawża hi improponibbli;

“2.4 Illi bla preġudizzju għas-suespost fuq il-mertu jiġi rilevat li t-talbiet attriċi huma nfondati u dan, għas-segwenti raġunijiet:

“2.4.1 Illi mir-riċerki testamentarji li saru wara l-mewt ta' Filippo Borg jirriżulta li t-testament li jirregola s-suċċessjoni tiegħu hu dak

'unica charta' datat it-23 ta' Settembru, 1996, in atti tan-Nutar Dottor Nicola Said;

"2.4.2 Illi fl-imsemmi testament l-imsemmi Filippo Borg u martu l-intimata Licia Borg "ħallew lil xulxin, ċioe` dak li jmut l-ewwel lil dak li jibqa' ħaj u għal tul ħajtu kollha, l-użu u l-użufrutt in generali, ossia d-dgawdija tal-beni tagħhom kollha mobbli u immobbli, korporali u inkorporali, preżenti u futuri, eżenti minn kull obbligu legali tal-inventarju u tal-kawzjoni; bil-fakolta` fit-testatur li jibqa' haj l-aħħar li jkun jista' jirtira u jinkassa min għand kull persuna, Bank u Awtorita` oħra kull somma ta' flus, kapitali u titoli ta' fondi pubbliċi soġġetti għall-imsemmi użufrutt";

"2.4.3 Illi l-klawsola testamentarja riprodotta fil-paragrafu preċedenti tagħti d-dritt lill-intimata li tul ħajjitha kollha tagħmel użu mill-beni kollha appartenenti lil żewġha u lilha;

"2.4.4 Illi r-rikorrenti m'għandha l-ebda dritt twaqqaf lill-esponenti milli teżerċita d-drittijiet tagħha u wisq anqas li ttiha rendikont tal-effetti involuti stante li l-intimata hi użufruttwarja tal-istess u għandha d-dritt li tidisponi minnhom kif trid u kif provdut fl-istess testament;

"2.4.5 Illi għalhekk ir-rikorrenti ma tistax tippretendi li għandha tingħata rendikont fir-rigward;

"2.5 Illi inoltre r-rikorrenti ġia` ħadet ħafna minn dak li seta' jiffirma parti mill-'massa ereditaria' billi ħadet il-post fejn preżentement tgħix, diversi vetturi, flejjes, dehebijiet u ħafna aktar ġid;

"2.6 Salv risposti ġuramentati ulterjuri;

"2.7. Illi l-intimata m'għandhiex tbat i spejjeż;

"3 Rat id-digriet tagħha datat id-29 ta' Novembru, 2012, li permezz tiegħu, fuq talba tal-abbli rappreżentant legali tal-intimata, awtorizzat lill-partijiet biex jindirizzaw l-ewwel tlett eċċezzjonijiet preliminari bil-modalita` hemm indikata, (ara fol 28);

"4 Rat id-digriet tagħha datat it-12 ta' Marzu, 2013, li permezz tiegħu awtorizzat il-preżentazzjoni tan-noti tal-partijiet skont il-modalita` hemm indikata, (ara fol 40);

"5 Rat is-sottomissjonijiet skritti u dokumenti kollha tal-partijiet;

"6 Semgħet it-trattazzjoni orali tal-abbli rappreżentanti legali tal-partijiet rigwardanti l-ewwel tlett (3) eċċezzjonijiet preliminari sollevati mill-intimata;

“Ikkunsidrat:

“7.0. Illi din is-sentenza hi waħda parzjali limitata għall-ewwel tlett (3) eċċezzjonijiet ta’ natura preliminari kif sollevati mill-intimata senjatament:

“7.1. Illi r-rikorrenti ma ndikatx fuq liema artikli tal-liġi qed tibbaża t-talba tagħha;

“7.2. Illi l-istess rikorrenti ma ndikatx fuq liema prinċipju legali qed tibbaża t-talba tagħha;

“7.3. Illi r-rikorrenti hi werrieta universali flimkien ma’ ħutha u għalhekk il-kawża hi improponibbli;

“Ikkunsidrat:

“8 Illi attwalment għandu jkun paċifiku li din hi azzjoni odjuża fejn il-bint qed teħodha kontra l-omm b’disprezz assolut lejn il-memorja ta’ missierha u lejn l-idea u l-valur ta’ familja – li xorta għadha meqjusa bħala s-sisien l-aktar importanti li fuqha tinbena soċjeta` verament serja u matura, oltre anke b’disprezz lejn ħutha u ovvjament lejn ommha fejn għandu jkun paċifiku li l-azzjoni odjerna mhix l-aħjar metodu li tirriżolvi l-vertenza in diżamina;

“Ikkunsidrat:

“9 Illi dwar l-ewwel eċċezzjoni preliminari għandu jingħad li dan mhux neċessarjament dejjem hu l-każ stante li l-liġi ċivili ma taħsibx għall-okkażjonijiet li fihom jista’ jiġi pretiż xi dritt;

“10 Illi l-kamp ċivili hu ferm differenti minn dak kriminali fejn ovvjament japplikaw il-prinċipji pożittivisti “nullum crimen sine lege” u “nulla poena sine lege”;

“11 Illi fil-kamp ċivili differenti, stante li hawn hu l-kamp tad-drittijiet li jistgħu ma jkunux debitament indirizzati statutorjament għalkemm effettivament eżistenti u jimmeritaw it-tutela u l-protezzjoni ġudizzjarja;

“Ikkunsidrat:

“12 Illi pero` fil-vertenza odjerna, is-sitwazzjoni hi differenti għaliex id-drittijiet indirizzati mir-rikorrenti jirrigwardaw xi ħaġa li tiskatta biss fil-futur indeterminat meta l-intimata, omm ir-rikorrenti, tgħaddi għal ħajja aħjar;

“13 Illi għalkemm ir-rikorrenti hi eredi universali tal-proprjeta` mħollija minn missierha, pero` din qiegħda fl-isfera tal-intimata

bħala użufruttwarja tal-istess u allura, tippreċedi d-drittijiet tar-rikorreni li għadhom ma skattawx;

“14 Illi għalhekk għandu jkun paċifiku li l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet preliminari sollevati mill-intimata ma jreġġux u qiegħdin għalhekk jiġu respinti bl-ispejjeż;

“Ikkonsidrat:

“15 Illi pero` fid-dawl tas-suespost, it-tielet eċċezzjoni timponi ostakolu insuperabbli għar-rikorreni stante li peress li l-intimata hi effettivament l-użufruttwarja tal-beni kollha involuti, l-interess ġuridiku tar-rikorreni mhux tali li jagħtiha xi drittijiet li permezz tagħhom timponi lilha innifisha fuq l-intimata ommha;

“16 Illi sakemm l-intimata hi ‘compos mentes’ m’hemm xejn x’jimpediha milli taġixxi kif jidhrilha u tagħmel li trid bil-propjeta` tagħha”;

4. L-attriċi appellat mill-imsemmija sentenza b’Rikors tal-Appell imressaq minnha fis-26 ta’ Novembru, 2013, u li bih u għar-raġunijiet fih imfissra, talbet li din il-Qorti jogħgobha tirriforma s-sentenza appellata billi (i) tikkonfermaha safejn ċaħdet l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet tal-intimata, iżda (ii) tirrevokaha u tħassarha fejn l-Ewwel Qorti qalet li qed tilqa’ t-tielet eċċezzjoni tal-intimata, u għalhekk jew tiddeċiedi hija stess dwar din it-tielet eċċezzjoni jew tibgħat lura l-atti quddiem l-Ewwel Qorti għal deċiżjoni dwar it-tielet eċċezzjoniu għall-proseguwiment tas-smiġħ tal-kawża skond il-każ, bl-ispejjeż tal-appell u tas-sentenza tal-Ewwel Qorti relattivi għat-tielet eċċezzjoni jkun u a kariku tal-appellata;

5. Minkejja li l-appellata laqgħet in-notifika tal-atti tal-appell, ma ressqet l-ebda Tweġiba għar-Rikors. Madankollu, waqt it-trattazzjoni tal-appell dehret għaliha l-avukat tagħha u ittrattat l-appell bil-fomm quddiem din il-Qorti;

6. Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet;

7. Rat l-atti kollha tal-kawża;

8. Rat id-degriet tagħha tat-2 ta’ Ottubru, 2018, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

9. Illi din hija azzjoni ta' aċċertament. Bis-saħħa tagħha, l-attriċi appellanti, li tiġi bint l-intimata appellata, trid li ommha tagħtiha tagħrif sħiħ dwar il-ġid li missier l-attriċi kellu dakinhar li miet ħalli tkun f'qagħda li tiddeċiedi jekk taċċettax li tkun werrieta, jew jekk għandhiex taċċetta l-wirt imħolli lilha bil-benefiċċju tal-inventarju, jew jekk għandhiex tirrinunzja għall-wirt u titlob li tingħata s-sehem riżervat. Hija tgħid li kien ilha żmien twil titlob 'l ommha tagħtiha tagħrif dwar x'ħalla missierha meta miet u li t-tagħrif li titlob li tingħata f'din il-kawża tista' tagħtih biss ommha l-appellata;

10. Bħala fatti li joħorġu mill-atti tal-kawża, jirriżulta li missier l-attriċi miet testat fis-17 ta' Frar, 2011, u l-wirt tiegħu huwa regolat bis-saħħa ta' testament '*unica charta*' tat-23 ta' Settembru, 1996, fl-atti tan-Nutar Nicola Said. Fl-imsemmi testament, fost l-oħrajn, l-attriċi appellata u ż-żewġ ħutha l-oħrajn inħatru bħala werrieta universali ta' missierhom f'ishma ndaqs bejniethom. Fl-istess testament, l-intimta appellata, bħala mart żewġha t-testatur, tħalliet l-użu u l-użufrutt tal-ġid kollu ta' żewġha, u nħelset minn kull obbligu tal-formazzjoni tal-inventarju u tal-għoti tal-kawżjoni;

11. Illi l-aggravji tal-attriċi għas-sentenza li minnha tappella jikkonsistu f'ilment dwar xi rimarki magħmula mill-ewwel Qorti li hija tgħid li ma kienx posthom fis-sentenza u li jitfgħuha f'dawl ikrah u jweggħuha għaliex hija tqis li kellha tirrikorri għall-azzjoni tagħha minkejja fiha u biex tħares il-jeddijiet tagħha, qabel ma l-partijiet kienu bdew imqar iressqu provi dwar iċ-ċirkostanzi tal-każ. It-tieni aggravju tagħha jgħid li s-sentenza appellata iddeċidiet ħwejjeġ oħra minn dak li kellha tiddeċiedi. B'mod partikolari, filwaqt li l-ewwel Qorti kienet ħalliet il-kawża għis-sentenza fuq l-ewwel tliet eċċezzjonijiet preliminari tal-intimata appellata, qatgħet l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet preliminari u, minflok li qatgħet it-tielet eċċezzjoni preliminari ukoll, iddeċidiet it-tielet paragrafu tar-raba' eċċezzjoni, li hija eċċezzjoni fil-mertu;

12. Illi billi ma hemm l-ebda aggravju dwar dik il-parti tas-sentenza appellata li ċaħdet l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet preliminari tal-intimata, u billi l-istess intimata ma appellatx kontra s-sentenza, jiġi li safejn is-sentenza appellata ċaħdet l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet preliminari, dik is-sentenza saret ġudikat;

13. Illi dwar dak li l-appellanti ssejjaħlu l-ewwel aggravju tagħha, din il-Qorti ma tarax kif tista' tipprovdi dwaru. Jista' jkun minnu li l-appellanti tħossha diżappuntata b'xi kliem li ntuża dwarha fis-sentenza appellata, imma hija ma talbet l-ebda provvedimenti fir-rikors tagħha dwar dak il-kliem iebes. Din il-Qorti jista' jkollha l-fehmiet tagħha dwar

il-mod li bih qorti tista' tisser ruħha hija u tikkunsidra l-każ li jkollha quddiemha, imma ma tarax li l-ligi tagħti lil din il-Qorti setgħat ta' sanzjoni jew rimedju bħalma tagħtiha (u tagħti lil kull qorti oħra) fir-rigward ta' atti ġudizzjarji li jitressqu quddiemha hi u tkun għadha miexja l-kawża¹;

14. It-tieni aggravju tal-appellanti jirrigwarda dik il-parti tas-sentenza appellata li laqgħet it-tielet eċċezzjoni preliminari mqajma mill-appellata. It-tielet eċċezzjoni preliminari kienet tgħid testwalment: *"Illi inoltre u bla preġudizzju għal premess, l-attriċi hija werrieta universali ta' missierha flimkien ma' ħutha u għalhekk l-kawża kif proposta hija improponibbli."* It-tielet paragrafu tar-raba' eċċezzjoni – li hija dikjaratament eċċezzjoni fil-mertu – jgħid: *"Illi dan l-artikolu² jagħti d-dritt lill-esponenti li tagħmel użu tul ħajjitha kollha mill-beni kollha li kienu jappartjenu lill-mejjet Philip Borg u l-esponenti, inkluż kull mobbli u immobbli, korporali u inkorporali li (sic) preżenti futuri, eżenti minn kull obbligu legali tal-inventarju u tal-kawzjoni u kif ukoll id-dritt li tirtira u tinkassa mingħand kull persuna, Bank u Awtorità oħra kull somma ta' flus, kapitali u titoli ta' fondi pubbliċi soġġetti għall-imsemmi użufrutt u l-attriċi ma tistax tippretendi li għandha xi jedd twaqqaf lill-esponenti milli tagħmel dan u wisq anqas li ttiha rendikont ta' dawn l-effetti stante li l-esponenti hija użufruttwarja tal-istess u għandha d-dritt li tiddisponi minnhom kif trid kif jipprovdi l-istess testment"*;

15. L-appellanti tgħid li minħabba li s-sentenza appellata iddeċidiet eċċezzjoni minflok oħra, ħadd mill-partijiet ma kien għadu ressaq provi jew imqar għamel sottomissjonijiet dwarha u li, f'kull każ, il-kunsiderazzjonijiet li saru mill-ewwel Qorti biex waslet ħalli tilqa' t-tielet eċċezzjoni preliminari ma kienu rilevanti bl-ebda mod għall-istess eċċezzjoni, għalkemm setgħu jkunu rilevanti għat-tielet paragrafu tar-raba' eċċezzjoni, li, madankollu, ma kinitx waħda mill-eċċezzjonijiet li l-ewwel Qorti kellha tiddeċiedi fis-sentenza appellata;

16. Qabel ma l-Qorti tgħaddi biex tqis dan l-aggravju, ikun xieraq li wieħed jikkunsidra x'jistgħu jkunu r-riperkussjonijiet ta' dak li l-appellanti ssemmi fir-rikors tagħha. Jekk inhu tabilħaqq minnu li l-ewwel Qorti tat sentenza fuq eċċezzjoni minflok oħra, l-effett ikun wieħed radikali, għaliex jolqot is-siwi tas-sentenza appellata nfisha u kollha kemm hi għaliex tkun iddeċidiet fuq ħaġa li ma kinitx mitluba. Dan iġib li lanqas tista' tintalab ir-riforma – bħalma talbet l-appellanti f'dan il-każ – tas-sentenza appellata, għaliex din ma tkunx tiswa. Sentenza li ma tiswiex trid titfassar kollha kemm hi u mhux tkun riformata;

¹ Ara art. 994 tal-Kap 12

² Hawnhekk ir-riferenza hija għall-Ewwel Artikolu tat-testment *unica charta* li huwa ċitat fit-tieni paragrafu tar-raba' eċċezzjoni

17. Il-Qorti tagħraf li t-tielet eċċezzjoni preliminari kienet waħda li titkellem dwar l-improponibilità tal-azzjoni. Dan ifisser li l-eċċezzjoni kienet tgħid li l-azzjoni attriċi kienet waħda li ma tistax issir, jew aħjar, li ma tistax issir kif saret. L-improponibilità ta' azzjoni tista' tkun kemm proċedurali u kif ukoll sostantiva: f'tal-ewwel, ikun jonqos element partikolari li jolqot il-forma tal-att ġudizzjarju (u b'hekk tinħoloq l-irritwalità), filwaqt tat-tieni jkun jonqos fiha element sostantiv li ma jsejjsx il-jedd ta' azzjoni (u għalhekk tinħoloq l-inammissibilità). M'hemm l-ebda dubju li ż-żewġ termini għandhom tifsira għalihom: azzjoni tista' tkun inammissibbli għalkemm ritwali. Huwa minnu li dawn iż-żewġ kunċetti ġieli jintużaw kull waħda bil-fehma tal-oħra u li l-linja bejn waħda u oħra m'hijiex konsistentement ċara, imma din il-Qorti ssib li dan m'huwiex sewwa. L-aspett tar-ritwalità ta' azzjoni huwa marbut mal-forma tal-att li bih titressaq³; filwaqt li l-ammissibilità tagħha hija marbuta mal-mertu jew sustanza tal-azzjoni, ukoll jekk tali inammissibilità tkun waħda proċedurali u l-att li biha tkun inbdiet ikun għal kollox regolari⁴;

18. Minn qari tal-atti tal-kawża u mis-sottomissjonijiet li saru mill-partijiet qabel ingħatat is-sentenza appellata jidher li t-tielet eċċezzjoni hija waħda ta' inammissibilità li tolqot is-sustanza tal-azzjoni u mhux il-forma ta' kif saret;

19. Fis-sentenza appellata, l-ewwel Qorti laqgħet it-tielet eċċezzjoni preliminari billi sabet li dik l-eċċezzjoni kienet "timponi ostaklu insuperabbli" ladarba l-intimata appellata kienet għadha ħajja u favuriha hemm l-użufrutt kostitwit bis-saħħa tat-testment '*unica charta*' u liema testment kien jagħtiha jeddijiet wesgħin fuq il-ġid li kien ġej lilha mill-wirt ta' żewġha t-testatur. Fost dawk il-jeddijiet, kien hemm dak li tista' tiddisponi kif jidhrilha hi u bla ndħil minn ħadd minn dak il-ġid u li kienet meħlusa milli tgħaddi għall-formazzjoni ta' inventarju u wkoll mill-għoti tal-garanzija li l-liġi normalment torbot bih lil kull użufruttwarju;

20. Illi l-fatt li l-ewwel Qorti semmiet dawn iċ-ċirkostanzi kollha, fil-fehma ta' din il-Qorti, ma jfissirx li iddeċidiet eċċezzjoni minflok oħra. Bosta drabi jiġri li l-mod kif jitressqu l-eċċezzjonijiet f'kawża jkun tali li waħda tidhol fl-oħra u jirreferu għal ċirkostanzi – fattwali u proċedurali – li jintrabtu ma' xulxin. Għalhekk, jiġri li fil-kunsiderazzjonijiet li qorti jkollha tagħmel biex tistħarreġ is-siwi ta' eċċezzjonijiet, mhux l-ewwel darba li jkollha tqis uħud mill-eċċezzjonijiet

³ Ara, per eżempju, P.A. 17.11.1964 fil-kawża fl-ismijiet *Coleiro vs Ellul et noe* (Kollez. Vol: XLVIII.ii.1268) u App. Kumm. 20.1.1986 fil-kawża fl-ismijiet *Mizzi et noe vs Navarro* (Kollez. Vol: LXX.ii.250)

⁴ Ara, per eżempju, App. Inf. 29.10.1998 fil-kawża fl-ismijiet *Grima vs Spiteri Debono et* (Kollez. Vol: LXXXII.ii.158)

I-oħrajn li jkunu tqajmu. Dan jġri kemm meta l-Qorti tkun qiegħda tqis xi eċċezzjoni preliminari u kemm meta tqis eċċezzjonijiet fil-mertu. Kemm hu hekk, il-liġi nnifisha tgħid li jista' jsir dan fiċ-ċirkostanzi xierqa⁵. Għalhekk, safejn l-aggravju tal-attriċi appellanti jrid li din il-Qorti ssib li s-sentenza appellata ma tiswiex, dak l-aggravju mhuwiex mistħoqq;

21. Illi safejn l-aggravju jirrigwarda l-ilment li l-ewwel Qorti sejset il-fehma tagħha fuq ħwejjeġ li ma kellhomx x'jaqsmu man-natura tal-eċċezzjoni li kellha quddiemha, din il-Qorti tirrileva li l-appellanti tishaq li l-azzjoni tagħha hija waħda ta' aċċertament. Fi kliem ieħor, dak li l-attriċi tgħid li riedet tikseb bl-azzjoni tagħha kien li jkollha tagħrif sħiħ u siewi biex tkun tista' tagħmel l-għażla tagħha dwar jekk għandhiex taċċetta l-ħatra tagħha ta' werrieta, jew jekk għandhiex tagħmel dan bil-benefiċċju tal-inventarju, jew jekk saħansitra għandhiex tirrinunzja għall-wirt u żżomm biss il-pretensjonijiet tagħha fuq is-sehem riżervat;

22. Fl-ewwel lok, il-Qorti tqis li azzjoni ta' aċċertament tfisser li din issir bħala preludju għal azzjoni oħra maħsuba biex tikseb il-benefiċċju ta' jedd eżegwibbli. Dan ifisser ukoll li l-appellanti nnifisha tqis li din il-kawża tagħha tallum hija biss pass preliminari biex tirregola ruħha dwar x'jeddijiet tista' tagħzel li tippretendi 'l quddiem. Fit-tieni lok, mill-aspett ta' interess ġuridiku – li jnissel kunsiderazzjonijiet ta' ordni pubbliku – huwa miżmum li l-interess ġuridiku jeżisti wkoll fejn titressaq azzjoni ta' aċċertament, sakemm din tkun preordinata għal azzjoni oħra li titlob l-eżekuzzjoni ta' jedd attwali u attwabbli. Fil-każ tal-appellanti, f'kull waħda mit-tliet ipoteżi li dwarhom hija tgħid li fetħet din il-kawża, jidher li kull waħda mill-azzjonijiet li 'l quddiem tista' tagħzel li tiegħu ma jistgħux ikunu indirizzati lejn l-appellata, għaliex l-appellata la hija werrieta ta' żewġha (missier l-appellanti u ħutha) u wisq anqas tirrappreżenta l-wirt tiegħu. Fit-tielet lok, it-tliet għażliet li l-appellanti ssemmi bħala r-raġuni li wassluha biex tiftaħ din il-kawża jitolbu, fil-fehma tal-Qorti, azzjonijiet kontra l-wirt, jew aħjar kontra l-werrieta li jaċċettaw il-wirt. Dawn mhumix parti f'din il-kawża u lanqas huma b'xi mod rappreżentati, u għalhekk ukoll kieku l-appellanti kellha tikseb sentenza favorevoli f'din il-kawża, dik is-sentenza ma tkunx tagħmel stat fil-konfront ta' min ma kienx parti fiha⁶. Fir-raba' lok, li kieku t-talba attriċi kellha tintlaqa' dan kien iwassal għal qagħda fejn l-appellata jkollha tirrinunzja għall-jeddijiet kweżiti tagħha miksuba bis-saħħa tar-rieda ta' żewġha t-testatur, li eżentaha milli tagħmel sewwasew dawk l-affarijiet li l-attriċi appellanti tridha tagħmel bit-talba waħdanija tagħha f'din il-kawża;

⁵ Art. 729 tal-Kap 12

⁶ Art. 237 tal-Kap 12

23. Dan iġib li l-azzjoni attriċi kienet tabilhaqq improponibbli, kif tgħid l-eċċezzjoni appellata, ukoll jekk għal raġunijiet mhux għal kollox l-istess bħal dawk li qieset l-ewwel Qorti f'dik is-sentenza;

24. Minhabba f'dawn il-kunsiderazzjonijiet, il-Qorti ssib li dan l-aggravju mhux mistħoqq u mhix sejra tilqgħu;

Decide:

25. Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-appell billi:

Tiċċdu, ukoll jekk għal raġunijiet oħrajn minn dawk mogħtijin mill-ewwel Qorti, u tikkonferma għal kollox is-sentenza appellata fl-ismijiet premissi, **bl-ispejjeż ta' dan l-appell** kontra l-attriċi appellanti, filwaqt li l-ispejjeż tal-ewwel istanza jitħallsu kif determinat fis-sentenza appellata.

Joseph Azzopardi
Prim Imħallef

Joseph R. Micallef
Imħallef

Tonio Mallia
Imħallef

Deputat Registratur
rm